

მმართველობითი ინოვაციის შედეგები პირველადი ჯანდაცვის პატიარქიულ დაწესებულებებში

ციალა ლომაია, პროფესორი
თამარ ჩახუნაშვილი, დოქტორანტი

რეზიუმე

ნაშრომში გადმოცემულია ბოლო წლების განმავლობაში, საქართველოს ჯანდაცვის სისტემაში ეტაპობრივად განხორციელებული სტრუქტურული და მმართველობითი ტრანსფორმაციები. გასატარებელი რეფორმების მთავარ ამოცანად დაისახა ჯანდაცვის სფეროში მოქალაქეების კონსტიტუციური გარანტიების უზრუნველყოფა. ჯანდაცვის სისტემის მმართველობითი ტრანსფორმაციების მთავარი მიზანი -- მოსახლეობის ჯანმრთელობის შენარჩუნება და განმტკიცება, ავადობის შემცირება, სიცოცხლის საშუალო ხანგრძლივობის გაზრდაა. ამ თვალსაზრისით ჯანდაცვა მონაწილეობს საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის განმტკიცების მისიის რეალიზაციაში, რაც მართებულად ითვლება. ნაშრომში ასევე გადმოცემულია ბავშვთა პირველადი ჯანდაცვის დაწესებულებებში მიმდინარე ტრანსფორმაციების შედეგები; გამოკვლეულია თბილისის პოლიკლინიკებში გატარებული რეფორმების შედეგები; ჩატარებულია კვლევა პაციენტთა კმაყოფილების დონის განსაზღვრის მიზნით და გამოტანილია შესაბამისი რეკომენდაცია.

საკვანძო სიტყვები: მმართველობითი ტრანსფორმაციები; პირველადი ჯანდაცვის ბავშვთა დაწესებულებები; პაციენტთა კმაყოფილების დონე; ბავშვთა ჯანმრთელობის ცენტრი.

Results of Managerial Innovation At the Primary Health –Care Pediatric Institutions

Tsiala Lomaia, Professor.
Tamar Chakhunashvi, PHD student

Summary

At the work it is described structural and managerial transformations gradually made through the Georgian Healthcare system in recent years.

The main purpose of the reforms which should be provided was to ensure the Constitutional guarantees of Citizens at the Health-Care area. The main scope of Managerial transformations in Health-Care system is to maintain and

reinforce of the health of population, the decrease in morbidity, to increase the average duration of life. From this Point of view the Health-Care is participating in realization of mission of public health reinforcement that is deemed as proper. At the work it is also stated the results of transformations implemented in Children's Primary Health-Care institution; an inspection was conducted in view to determine the level of satisfaction of patients and the appropriate recommendations were made.

keywords: Management transformation; The primary health care institutions for children; Patient satisfaction; Children's Health Center.

* * * * *

მენეჯმენტის თავისებურებებს და ორგანიზაციულ-მმართველობით პრობლემებს დიდი მნიშვნელობა ენიჭება პირველადი ჯანდაცვის ბავშვთა დაწესებულებებში. XXI საუკუნეში ჯანდაცვა ახალი გამოწვევების წინაშე დააყენა, მმართველობითი ინოვაციები და რეფორმები, მათი გამოყენება პრაქტიკაში დარგის სტაბილურობის გარანტია. ბევრი უცხოელი და ადგილობრივი მეცნიერი მუშაობს ჯანდაცვის სხვადასხვა საკითხებზე, მაგრამ ბავშვთა პირველადი ჯანდაცვა საქართველოში და ხარისხიანი სამედიცინო მომსახურების მიწოდების გზების ძიება ფრიად აქტუალური პრობლემაა.

მოცემულ პრობლემას მეტი აქტუალობა შესძინა ქვეყანაში მიმდინარე გარდაქმნებმა და ჯანმრთელობის სფეროში მიმდინარე რეფორმებმა.

პრობლემას წარმოადგენს აგრეთვე, ქვეყანაში მიმდინარე პირველადი ჯანდაცვის სისტემის რეფორმირებაზე მიმართული ღონისძიებების დახვეწის საკითხები. მიუხედავად მრავალი მცდელობისა და საკმარისად დიდი ფინანსური მხარდაჭერისა, რეფორმა არა მარტო ვერ ხორციელდება საკმარისი ტემპებით, არამედ ზოგჯერ ქმნის ძნელად გადასაჭრელ პრობლემებს. ამას ადასტურებს მოსახლეობის და სამედიცინო პერსონალის ნეგატიური დამოკიდებულების ზრდა პირველადი ჯანდაცვის სისტემის მიმართ. არსებული მონაცემებით საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობის და სოციალური დაცვის სამინისტროს სისტემაში მოქმედებს 1400-მდე პირველადი ჯანდაცვის რგოლის დაწესებულება. 90-იანი წლების დასაწყისში დაწყებული სტრუქტურულ ორგანიზაციული ცვლილებების რეფორმის ერთ-ერთ მიზნად პირველადი ჯანდაცვის დაწესებულებების საოჯახო მედიცინის ცენტრებად გადაკეთება

გახდა, თუმცა სასურველ ეფექტი მაინც ვერ იქნა მიღწეული. რისთვისაც აუცილებელია მომსახურების ხარისხის გაზრდა და ამ მიზნით მმართველობითი ინოვაციების დანერგვა პირველადი ჯანდაცვის მთელ სისტემაში.

კვლევის მიზანი: ნაშრომი მიზნად ისახავს მმართველობითი ინოვაციების შესწავლას პირველადი ჯანდაცვაში და მათ დანერგვას პირველადი ჯანდაცვის ბავშვთა დაწესებულებებში, ორგანიზაციული სტრუქტურის თანმიმდევრულ სრულყოფას. კვლევის მიზნის მისაღწევად დავისახეთ შემდეგი ამოცანები:

1. სამედიცინო მომსახურების მართვის ეფექტიანობისა და მმართველობითი ინოვაციებში მომსახურების ხარისხის უზრუნველყოფის მხრივ, როგორც უცხოეთში დაგროვილი გამოცდილების მიმოხილვა, ასევე საქართველოში მომზადებული ნორმატიული აქტების აღწერა.

2. საქართველოს მოსახლეობის დამოკიდებულებების შესწავლა და შეფასება პირველადი ჯანდაცვის დაწესებულებებში. სამედიცინო მომსახურებით პაციენტთა კმაყოფილების დონის შეფასება და შედარებითი ანალიზის ჩატარება ბავშვთა პირველადი ჯანდაცვის დაწესებულებების საერთაშორისო მონაცემებთან.

3. ორგანიზაციული და მმართველობითი ინოვაციების შესწავლა და დანერგვა ქ. თბილისის ბავშვთა პოლიკლინიკებში, დაწესებულების მენეჯმენტის დადებითი და უარყოფითი როლის გამოყოფა და შეფასება.

4. პირველადი ჯანდაცვის სისტემაში მიმდინარე რეფორმების ძირითადი ეტაპების ანალიზი, ამ პროცესის ზეგავლენა მთლიანად საზოგადოებაზე.

5. პირველადი ჯანდაცვის დაწესებულებებში, დოკუმენტაციურ ინფორმაციაზე და ლიტერატურულ წყაროებზე დაყრდნობით, სამედიცინო მომსახურების და მმართველობითი რეფორმების ევოლუციის კომპლექსური ანალიზი.

6. პაციენტთა კმაყოფილების შეფასების კვლევა და საერთაშორისო ინსტრუმენტების გამოყენებით სამედიცინო სერვისების ხარისხის შესწავლა ბავშვთა პოლიკლინიკებში, პაციენტთა კმაყოფილების დონის განსაზღვრა და საერთაშორისო კვლევის მონაცემებთან შედარება.

7. ინსტიტუციური შესაძლებლობების გაუმჯობესების მიზნით ინოვაციური, მმართველობით-ორგანიზაციული ღონისძიებების და საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფის რეკომენდაციების შემუშავება. რომლის პრაქტიკული მნიშვნელობა ვფიქრობთ შესაძლებელია საინტერესო აღმოჩნდეს სამედიცინო მომსახურების ხარისხის ეროვნული სტრატეგიის შესაძრავებლად, ასევე, მისი სასწავლო პროცესში გამოსაყენებლად.

8. ფიზიკური, კოგნიტური და ფსიქოლოგიური პრობლემის მქონე ბავშვთა ჯანმრთელობის ცენტრის ფორმირება და ამუშავება.

კვლევის ობიექტი: კვლევის ობიექტს წარმოადგენს საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობის და სო-

ციალური დაცვის სამინისტროს დაქვემდებარებაში მყოფი თბილისში არსებული ბავშვთა პოლიკლინიკებში მართვის ორგანოების მიერ ფუნქციების შესრულებაზე დაკვირვება, სოციოლოგიური კვლევები პაციენტთა და თანამშრომლების მონაწილეობით.

საქართველოს პირველადი ჯანდაცვის სისტემის სრულყოფილი მუშაობის უზრუნველყოფა, მითუმეტეს ბავშვებში, მართვის მეთოდების მოქნილი გამოყენება და პაციენტთა მომსახურების გაუმჯობესების გზების მოძიება ინოვაციურ-მმართველობითი საქმიანობის სფეროში სრულიად ახალია. სამედიცინო მომსახურების ხარისხი აუცილებლად უნდა აკმაყოფილებდეს ხარისხის სტანდარტებს ქვეყანაში არსებული რესურსების მოცულობის გათვალისწინებით. სამედიცინო მომსახურების ხარისხი ნიშნავს პაციენტისთვის სამედიცინო დახმარების განწევას თანამედროვე სამედიცინო მეცნიერებისა და ტექნოლოგიების დონის შესაბამისად, რაც უზრუნველყოფს სასურველ შედეგს. პაციენტის აზრი სამედიცინო მომსახურების ხარისხის შეფასების ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი მაჩვენებელია, რომელიც აფასებს მომსახურების ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან კომპონენტს, გამოსავალს.

ორგანიზაციულ-მმართველობითი ინოვაციების შესწავლა უდაოდ დადებით როლს შეასრულებს სამედიცინო მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესებისა და პაციენტთა უფლებების დასაცავად. ვინაიდან სამედიცინო მომსახურების სერვისი თავისი გაგებით, მეცნიერულ მტკიცებულებებზე დაფუძნებულ მედიცინის მიღწევებს და საუკეთესო კლინიკური პრაქტიკის გამოყენებით პაციენტთა სამედიცინო მომსახურებას გულისხმობს, რომელმაც უფრო მეტი აქტუალობა შეიძინა ქვეყანაში მიმდინარე ეკონომიკურ გარდაქმნებთან და ჯანმრთელობის სფეროში რეფორმების გატარების კვალდაკვალ. დღის წესრიგში დადგა არსებული მენეტალური დოგმების რღვევა სამედიცინო პრაქტიკაში და საზოგადოების ინფორმირება ჯანდაცვის სისტემაში აუცილებელი რეფორმის საჭიროების შესახებ. აუცილებელია ჯანდაცვის ისეთი რეფორმის გატარება, რომელიც მაქსიმალურად უპასუხებს თითოეული ინდივიდის საჭიროებებს ჯანდაცვის სფეროში და ამასთან უზრუნველყოფს მაღალი ხარისხის ბავშვთა სამედიცინო მომსახურებისადმი ხელმისაწვდომობის გაზრდას.

ქვეყნის ჯანდაცვის სფეროში მიმდინარე პროცესები განაპირობებს პირველადი ჯანდაცვის რგოლის დაწესებულებების მენეჯმენტის დაინტერესებას, რათა მმართველობითი საქმიანობაში გამოიყენოს ისეთი მექანიზმები, რაც სამედიცინო პერსონალს უკეთ მუშაობის მოტივაციას შეუქმნის, რაც თავისთავად ხელს შეუწყობს სამედიცინო მომსახურების გაუმჯობესებას მოსახლეობის მეტად სენსიტიურ ნაწილში.

ამ საკითხების შესწავლას განვითარებულ ქვეყნებში უკვე ხანგრძლივი ისტორია გააჩნია A.Donabedian, 1966; D.Locker and D.Dunt, 1978; J.Ware, 1978; R. Maxwell, 1984. ცუდი არ იქნება ხარისხის გაუმჯობესების

და პაციენტთა უსაფრთხოების საკითხები აქტუალურად განვიხილოთ, როგორც პირველადი ჯანდაცვის რგოლში, ასევე უფრო მაღალ დონეებზეც. ამ საკითხების შესწავლა ევროპის ქვეყნებისგან განსხვავებით საქართველოს ჯანდაცვის სისტემისთვის შედარებით ახალია და ლიტერატურაც მცირე რაოდენობითაა, თუმცა არის ამ თემაზე ნ.გეგეშიძის; პ.ალადაშვილის; ი. სასანიას; თ. ვერულაშვილის, ნ.ფიცხელაურის და სხვათა პუბლიკაციები. მიუხედავად ამისა, სამედიცინო მომსახურების სერვისების მოხმარებისა და სამედიცინო პროდუქტიულობის მაჩვენებელი არ შეესაბამება საერთაშორისო სტანდარტებს, რაც გავლენას ახდენს განეული სამედიცინო მომსახურების ეფექტურობაზე, კლინიკურ შედეგებსა და ხარისხზე.

„ჯანმრთელობის უმაღლესი ხელმისაწვდომი სტანდარტებით სარგებლობა“ წარმოადგენს პირველადი ჯანდაცვის რგოლის შესახებ 1978 წლის აღმატის დეკლარაციის და 1998 წელს მსოფლიო ექიმთა ასოციაციის მიერ მიღებული ოტავას დეკლარაციის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან თემას. ამ დეკლარაციების მიზანია სოციალური, ეკონომიკური და ჯანდაცვის სფეროების ერთობლივი ძალისხმევა.

საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ საქართველოში არაერთი რეფორმა ჩატარდა ჯანდაცვის პირველად რგოლში მომსახურების ხარისხის გასაუმჯობესებლად, მიუხედავად ამისა, პირველადი ჯანდაცვის მომსახურების ხარისხი და სამედიცინო პერსონალის პროდუქტიულობის მაჩვენებელი არ შეესაბამება საერთაშორისო სტანდარტებს.

სამედიცინო მომსახურების ხელმისაწვდომობა და მომსახურების ხარისხი მოქალაქეთა ძირითადი უფლებებია ჯანმრთელობის დაცვის სფეროში, რომელიც ასახულია სხვადასხვა საერთაშორისო და რეგიონალურ ხელშეკრულებებში, შეთანხმებებში, როგორებიცაა: ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაცია UDHR, 1948; საერთაშორისო ფაქტი ეკონომიკური, სოციალური და კულტურული უფლებების შესახებ ICCPR, 1966; ევროპის კონვენცია ადამიანის უფლებებისა და ძირითადი თავისებურებების შესახებ ECHR, 1950; კონვენცია ადამიანის უფლებებისა და ბიომედიცინის შესახებ CHRB, 1997 და სხვ. ისეთი ორგანიზაციების დოკუმენტებში როგორებიცაა: გაერო (UN), ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაცია (WHO), იუნესკო (UNESCO), ევროსაბჭო (COE), ევროკავშირი (EU) ექიმთა მსოფლიო ასოციაცია (WMA), ექიმ-სპეციალისტთა ევროპული კავშირი (UEMS) და სხვ. ასევე ეროვნულ დოკუმენტებში: საქართველოს კონსტიტუცია, საქართველოს კანონი „ჯანმრთელობის დაცვის შესახებ“, საქართველოს კანონი „საექიმო საქმიანობის შესახებ“, საქართველოს კანონი „პაციენტთა უფლებების შესახებ“ და სხვ.

მომსახურების სფეროს სწრაფად ზრდა XX საუკუნის მეორე ნახევარში, განაპირობა განვითარებული ქვეყნების ეკონომიკური ზრდის სწრაფმა ტემპებმა და მოსახლეობის ცხოვრების დონის მატებამ. განვითარებული ქვეყნების პრაქტიკა ადასტურებს,

რომ წარმოების გაფართოება და ბაზრის გაფერება საქონლით, პირველ რიგში, ზრდის მომსახურებაზე მოთხოვნას. მომსახურების სფეროს დიდი ზეგავლენის მოხდენა შეუძლია ერთობლივი მოთხოვნის დინამიკაზე და მთლიანად ეკონომიკურ ზრდაზე. მომსახურების სფერო მნიშვნელოვან როლს ასრულებს ეკონომიკური ზრდის რაოდენობრივ და ხარისხობრივ მაჩვენებლებს შორის ოპტიმალური პროპორციების ფორმირებაში, ოჯახის ბიუჯეტის შემოსავლებსა და დანახარჯებს შორის რაციონალური პროპორციის ფორმირებაში, ასევე, ხელსაყრელ პირობებს ქმნის ქალთა შრომის გამოყენებისათვის და ამით გარკვეულ როლს თამაშობს დასაქმების სქესობრივი სტრუქტურის პროპორციულობის დაცვაში.

სამედიცინო მომსახურებას აქვს საზოგადოებრივ-სოციალური ეფექტი და პირველადი ჯანდაცვის სექტორის როლი ამ საქმეში არსებითია. ყოველივე ეს მნიშვნელოვნად განსაზღვრავს პირველადი ჯანდაცვის სექტორში მართვის ორგანიზაციას, ფორმებს და მეთოდებს. მართვის პროცესის განმსაზღვრელი არსებითი ინდიკატორები დაკავშირებულია სამედიცინო დაწესებულებების საქმიანობის თავისებურებებთან.

ჯანდაცვაში, სამედიცინო საქმიანობის მართვა ორიენტირებულია სამედიცინო საქონლისა და მომსახურების წარმოებაზე, განაწილებასა და მოხმარებაზე, ამ პროცესის მონაწილეებზე და გარკვეულწილად პაციენტებზე, როგორც სამედიცინო სერვისების მომხმარებლებზე.

მენეჯმენტის განვითარება ძირითადად მიმდინარეობს ევოლუციური პროცესებით, ხასიათდება უწყვეტობით და ორიენტაციით მიზანზე, სტრატეგიაზე და ორგანიზაციის ამოცანებზე. მართვის ყველა წინამორბედი მეთოდებისაგან განსხვავებით, თანამედროვე მენეჯმენტი თავის თავში მოიცავს მუდმივ განახლებას, შესაბამისად პროცესის მიმდინარეობისას მიზანი და სტრატეგია, კონკრეტული ამოცანები, მართვის ორგანიზაცია და მეთოდები განიცდიან ცვლილებებს.

მაღალხარისხიანი სამედიცინო მომსახურების მიწოდებას მნიშვნელოვანი წვლილი შეაქვს ჯანდაცვის სისტემის ეფექტურობისა და ეფექტიანობის გაუმჯობესებაში.

ტრადიციულად სამედიცინო მომსახურება ფასდება შემდეგი 3 მიმართულებით: სტრუქტურა, პროცესი და გამოსავალი.

ა. სტრუქტურა მოიცავს სამედიცინო მომსახურების განვითარების აუცილებელ საშუალებებს, მათ შორის მატერიალურ რესურსებს და ორგანიზაციულ მახასიათებლებს. სტრუქტურის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ნაწილია კვალიფიციური სამედიცინო პერსონალი, რომელიც თანამედროვე მედიცინის გამოწვევებს პასუხობს.

ბ. პროცესში იგულისხმება სამედიცინო მომსახურების ინტერაქცია, სამედიცინო მომსახურების გამწვანება და პაციენტს შორის, მომსახურების უწყ-

ვეტობა.

გ. შედეგი ასახავს განეული სამედიცინო მომსახურებით გამოწვეულ ცვლილებებს პაციენტის ჯანმრთელობის მდგომარეობაში. (ქცევის შეცვლა, სამედიცინო მომსახურებით პაციენტის კმაყოფილება.).

ბოლო წლების განმავლობაში, საქართველოს ჯანდაცვის სისტემაში ეტაპობრივად დაიწყო სტრუქტურული და მმართველობითი ტრანსფორმაციები. გასატარებელი რეფორმების მთავარი ამოცანაა ჯანდაცვის სფეროში მოქალაქეების კონსტიტუციური გარანტიების უზრუნველყოფა. ჯანდაცვის სისტემის მმართველობითი ტრანსფორმაციების მთავარი მიზანი არის მოსახლეობის ჯანმრთელობის შენარჩუნება და განმტკიცება, ავადობის შემცირება, სიცოცხლის საშუალო ხანგრძლივობის გაზრდა. ამ თვალსაზრისით ჯანდაცვა მონაწილეობს საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის განმტკიცების მისიის რეალიზაციაში, რაცმართებულად ითვლება სახელმწიფოსა და საზოგადოების მთავარ მიზნად. ჯანდაცვის მართვის მეთოლოგიის შემუშავებისა და ამ სფეროს საქმიანობის სპეციფიკისათვის ყველაზე ადექვატური და მეცნიერულად დასაბუთებული მმართველობითი ტრანსფორმაციების დანერგვისათვის.

პაციენტთა კმაყოფილების კვლევა ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ფაქტორია, რომელიც კარგად ასახავს სამედიცინო მომსახურებით პაციენტთა კმაყოფილების დონეს. მსოფლიოში პაციენტთა უფლებების მოძრაობის გაძლიერებამ, ხელი შეუწყო პაციენტთა კმაყოფილების შესწავლის დონის გაზრდას. ასევე მნიშვნელოვნად იმოქმედა საბაზრო ეკონომიკის დამკვიდრებამ და პაციენტის გადანაცვლებამ მომხმარებლის რანგში. პაციენტთა აზრის შესასწავლად, შემუშავებულია მრავალი ელემენტი. არსებული ლიტერატურის შესწავლამ დაადასტურა, რომ თანამედროვე ეტაპზე ფართოდ გამოიყენება როგორც ხარისხობრივი, ისე რაოდენობრივი კვლევები.

პაციენტთა აზრი სამედიცინო მომსახურების შეფასების ერთ-ერთი მგრძნობიარე მაჩვენებელია, რომელიც ხელს შეუწყობს თანამედროვე სამედიცინო მეცნიერებისა და ტექნოლოგიების შესაბამისად სათანადო შედეგის მიღებას, რომელიც დაეხმარება ორგანიზაციას მმართველობითი ნოვაციების გატარებაში.

ჩვენს მიერ ჩატარებულ კვლევებში ნათლად ჩანს პაციენტთა კმაყოფილების დონის ზრდა და მათი დამოკიდებულება პირველადი ჯანდაცვის დაწესებულებების მედ. პერსონალთან.

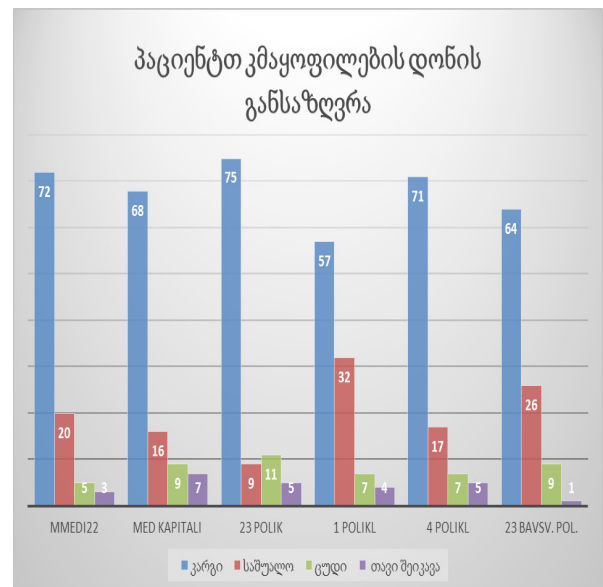
1. კითხვა: როგორ შეაფასებთ ზოგადად პირველადი ჯანდაცვის რგოლს საქართველოში?

ცხრილი 1

	სულ გამოკითხული პაციენტები.	პასუხი	%
ა. კარგი;	1900	1292	68
ბ. საშუალო;	1900	380	20
გ. ცუდი;	1900	95	5
დ. თავს შევიკავემ პასუხისგან.	1900	133	7

პირველი კვლევიდან ჩანს, რომ ზოგადად პირველადი ჯანდაცვის რგოლის მომსახურებას პაციენტთა საშუალოდ 68% დადებითად აფასებს.

სქემა 1

ჩვენს მიერ ჩატარებული კვლევიდან გამომდინარე შეგვიძლია შევაფასოთ აღნიშნული კლინიკების მენეჯმენტის დადებითი პოზიციები, თუმცა სრულყოფილებამდე და საერთაშორისო სტანდარტებთან შესაბამისობაშიმოსაყვანად ჯერ კიდევ ბევრია გასაკეთებელი.

პაციენტთა კმაყოფილების დონის კიდევ უფრო ასამაღლებლად ერთ-ერთ კლინიკაში “იმედი22“-ში გაიხსნა „ბავშვთა ჯანმრთელობის ცენტრი“, სადაც ხდება ბავშვთა ჯანმრთელობის დონის გაუმჯობესება, არსებული პრობლემების დიაგნოსტიკა და მართვა, ჯანმრთელობის პროფილაქტიკა.

შეთავაზებული სერვისები:

1. ბავშვის გლობალური განვითარების შეფასება პედიატრის მიერ;
2. ლოგოპედის კონსულტაცია;
3. ფსიქოლოგის კონსულტაცია;
4. სპეციალური პედაგოგის კონსულტაცია ;
5. ექიმი—რეაბილიტოლოგების, მასაჟის სპეციალისტების კონსულტაცია;
6. ექიმი —ფიზიოთერაპევტის კონსულტაცია;

7. სამკურნალო ცურვა,ჰიდრომასაჟი;
8. ქვიშის სანაპირო, ფიზიკური მასაჟის განსხვავებული მეთოდი ქვიშაში;
9. ჩვილების ცურვა+ვარჯიში (baby spa);
10. ფიტნესი, სპორტული ცეკვა.

ლოგოპედი და მეტყველების სპეციალისტი ეხმარებათ მეტყველების პრობლემის მოგვარებაში, ფსიქოლოგი - ფსიქოლოგიური პრობლემების დიაგნოსტიკაში. წინა საკოლო ასაკის განათლება და განვითარება საკმაოდ პრობლემადგომი საკითხია. სამ კომპონენტის გაკვეთილის დროს (პედაგოგიური, ლოგოპედიური, ფსიქოლოგიური) ხდება არსებულ სირთულეებზე მუშაობა. ექიმი რეაბილიტოლოგი დაეხმარება პატარას მოტორული პრობლემების დროულად დაძლევაში. მოტორული განვითარების ხელშეწყობა ფიზიკური ვარჯიშით არის შესაძლებელი და პირველად საქართველოში აუზი ყველა ასაკის პატარასათვის: ჯანმრთელობის პროფილაქტიკის და არსებული პრობლემების მოსაგვარებლად ბავშვთა ასაკში იდეალურია ცურვა. კომფორტული აუზი ბავშვების, უსაფრთხო და ჰიგიენური გარემო, ინდივიდუალური პროგრამა. აუზში არსებული 5 ტონა წყალი იფილტრება საათში 2—ჯერ. ფიზიკური ფილტრი—კვარცის, ოქროს ქვიშა, ულტრაიისფერი სხივების ფილტრი — ბაქტერიებისგან სრული დაცვა თანამედროვე მედიცინის უახლესი მიდგომებით, ჩვილების ცურვა ყველაზე ბუნებრივი გზაა ბავშვის იდეალური განვითარებისათვის. ახალშობილისათვის წყალი ძალიან მშობლიური გარემოა და 2 კვირის ასაკიდან ცურვა საუკეთესო გზაა იდეალური ჯანმრთელობისათვის.

კომფორტული აუზი ბავშვების, უსაფრთხო და ჰიგიენური გარემო, ინდივიდუალური პროგრამა. ცურვის შემდეგ მსუბუქი ვარჯიში, ანუ ნამდვილი BABY SPA წყალი პატარების ყველაზე საყვარელი გარემოა, იდეალური მათი მოტორული განვითარების ხელშეწყობისათვის.

ორგანიზაციულ-მმართველობით ინოვაციებზე მუშაობის დასაწყისში კვლევის მიზნად დავისახეთ „ჯანმრთელობის ცენტრი“-ს გახსნა „იმედი22“-ში, შევადინეთ ბიზნეს გეგმა და განვახორციელეთ 9 თვის წინ მისი პრაქტიკული ამუშავება. რასაც მატერიალურ რესურსებთან ერთად კლინიკის მენეჯმენტის დიდი ძალისხმევა დასჭირდა.

• ყოველივე ზემოთ აღნიშნულიდან გამომდინარე შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ სამედიცინო დაწესებულებები განიცდიან ევოლუციას. მმართველობითი ინოვაციების დანერგვამ (ბავშვთა ჯანმრთელობის ცენტრი) პირველად ჯანდაცვაში განაპირობა ორგანიზაციული სტრუქტურის თანმიმდევრული სრულყოფა.

• ინსტიტუციური შესაძლებლობების გაუმჯობესების მიზნით ინოვაციური, მმართველობით-ორგანიზაციული ღონისძიებების და საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფის რეკომენდაციების გამოყენებით მიღწეულ იქნა დადებითი შედეგები, რომლის პრაქტიკული მნიშვნელობა ვფიქრობთ შესაძლებელია

საინტერესო აღმოჩნდეს სამედიცინო მომსახურების ხარისხის ეროვნული სტრატეგიის შესამუშავებლად, ასევე, მისი სასწავლო პროცესში გამოსაყენებლად.

• ფიზიკური, კოგნიტური და ფსიქოლოგიური პრობლემის მქონე ბავშვთა ჯანმრთელობის ცენტრის ფორმირება და ამუშავება ნამდვილად პოზიტიური მოვლენაა პირველადი ჯანდაცვის ქართულ რეალობაში.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. საქართველოს კანონი ჯანმრთელობის დაცვის შესახებ. 1995.
2. საქართველოს კანონი საექიმო საქმიანობის შესახებ. 2001.
3. საქართველოს კანონი პაციენტთა უფლებების შესახებ. 2000.
4. ჯანდაცვის სექტორის რეფორმის კონცეფცია. თბილისი 2006 .
5. გერზმავა ო. საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვა და მენეჯმენტი. თბილისი, 1998.
6. გურგენიძე თ. მომსახურების სფეროს მაკროეკონომიკური ეფექტიანობა (საქართველოს მომსახურების სფეროს მაგალითზე). დისერტაცია. თბილისი. 1997.
7. ლვედაშვილი ნ. მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესის ძირითადი მიმართულებები ჯანდაცვაში. სამეცნიერო შრომების კრებული «მარკეტინგის 219 აქტუალური საკითხები», გამოშვება V. თსუ გამომცემლობა, თბილისი. 2003.
8. Боханов С.Ю Вапнярская О.Н Предпосылки использования маркетинга в здравоохранении. : Маркетинг в России и за рубежом, 2002.
9. <https://matsne.gov.ge/>
10. <http://www.worldbank.org>
11. <http://www.labour.org.uk/health/>
12. <http://www.rnc.org/GOPInfo>
13. <http://www.who.int>